

178

1803-1809

7. Cikkely: AZ ERÉNYEK

1803 "Egyébként, testvéreim, arra irányuljanak gondolataitok, ami igaz, tisztességes, igazságos, ami ártatlan, kedves, dicséretre méltó, ami erényes és magasztos" (Fil 4,8).

Az erény maradandó és erős készség a jó megtételére. A személy számára nem csupán a jó cselekedetek végrehajtását teszi lehetővé, hanem azt is, hogy önmaga legjavát adja. Az erényes ember minden testi és lelki erejével a jó felé törekszik; konkrét tetteiben azt keresi, azt választja.

"Az erényes élet célja az, hogy hasonlónak váljunk Istenhez."

I. Az emberi erények

1804 Az emberi erények következetes magatartásformák, állandó készségek, az értelem és az akarat állapotoszerű tökéletességei, melyek a hit és az értelem szerint szabályozzák cselekedeteinket, rendezik szenvedélyeinket és cselekvésmódunkat. Az erények könnyedséget, önuralmat és örömet biztosítanak az erkölcsileg jó élethez. Erényes az, aki szabadon teszi a jót.

Az erkölcsi erényeket emberi módon szerezzük meg. Az erkölcsileg jó cselekedetek gyümölcsei és csirái; minden emberi képességet fölkészítenek arra, hogy közösségre léphessenek az isteni szeretettel.

A SARKALATOS ERÉNYEK

1805 Négy erénynek sarkponti szerepe van. Ezért nevezik őket sarkalatos erényeknek (a latin *cardo*, 'sarok, amin fordul az ajtó' szóból kardinális), és az összes többi erény köréjük csoportosul. Ezek az okosság, az igazságosság, az erősség és a mértékletesség. "És ha valaki az igazságot kedveli, fáradozásának gyümölcsei az erények: józanságot tanít ugyanis és okosságot, igazságosságot és erősséget" (Bölcs 8,7). Más neveken a Szentírás számos helyen dicséri ezeket az erényeket.

1806 Az okosság az az erény, amely a gyakorlati értelmet fölkészíti arra, hogy minden helyzetben fölismerje igazi javunkat, és annak megtételéhez megtalálja a helyes eszközöket. "Az okos vigyáz lépéseire" (Péld 14,15). "Legyetek hát okosak és éberek, és imádkozzatok" (1Pt 4,7). Az okosság a "megtehető dolgok helyes szabálya" - írja Szent Tamás Arisztotelészt követve. Az okosságot nem szabad összetéveszteni sem a féltékenységgel vagy a félelemmel, sem a kétszínűséggel vagy a szimulálással. *Auriga virtutum*, 'az erények kocsisának' nevezzük: szabályt és mértéket szabva irányítja a többi erényeket. Az okosság vezérli közvetlenül a lelkiismeret ítéletét. Az okos ember ezt az ítéletet követve dönti el és rendezi el magatartását. Ennek az erénynek köszönhetően tudjuk tévedés nélkül alkalmazni az erkölcsi alapelveket konkrét esetekben, és győzzük le a teendő jó és a kerülendő rossz körüli kétségeket.

1807 Az igazságosság erkölcsi erény, mely erőssé és állhatatossá teszi az akaratot abban, hogy megadja Istennek és a felebarátnak, amivel tartozik nekik. Az Isten iránti igazságosság neve a "vallásosság erénye". Az emberek iránti igazságosság készségessé tesz mindenki jogainak tiszteletben tartására, és segít az emberi kapcsolatok terén olyan összhang megteremtésében, mely előmozdítja a méltányosságot a személyek és a közjó irányában. A Szentírásban gyakran említett igaz embert gondolatainak állandó igazsága és a felebaráttal szemben tanúsított egyenes magatartása jellemzi. "Ne vedd tekintetbe a szegény személyét, és ne tiszteld a hatalmas arcát.

Igazságosan ítélj felebarátodnak." (Lev 19,15) "Gazdák, adjátok meg szolgáitoknak, ami jogos és méltányos. Gondoljátok meg, nektek is van Uratok a mennyben." (Kol 4,1)

1808 Az erősség az az erkölcsi erény, amely a nehézségek közepette biztosítja az erősséget és állhatatosságot a jó keresésében. Megerősíti az elhatározást, hogy az ember az erkölcsi életben ellenáll a kísértéseknek és legyőzi az akadályokat. Az erősség erénye készséggé tesz a félelem, még a halálfélelem legyőzésére is, segít vállalni a próbatéteket és üldöztetéseket. Megadja a bátorságot az önmegtágadásra, sőt az élet fölládozására is az igaz ügy védelmében: "Erősségem és dicséretem az Úr" (Zsolt 118,14). "A világban üldözést szenvedtek, de bízzatok, Én legyőztem a világot" (Jn 16,33).

1809 A mértékletesség az az erkölcsi erény, amely mérsékli az élvezetek vonzását, és készséggé tesz a kiegyensúlyozottságra a teremtett javak használatában. Biztosítja az akarat uralmát az ösztönök fölött, és a tisztesség határai között tartja a vágyakat. A mértékletes ember érzelmi vágyait a jóhoz rendezi, józanul tesz különbséget, és nem erejét követi, hogy szívének ösztönös vágyai szerint cselekedjék. Az Ószövetség gyakran dicséri a mértékletességet: "Ne járj bűnös vágyaid után, és tartóztasd magad gyönyörűségeidről " (Sir 18,30). Az Újszövetségben ezt az erényt "mértéktartás"-nak vagy "józanág"-nak nevezik. "Éljünk józanul, igazul és jámborul ebben a világban" (Tit 2,22).

"Helyesen élni nem más, mint teljes szívből, teljes lélekből és teljes erőből szeretni Istent, (...) hogy romlatlan és ép maradjon a szeretet, ami a mértéktartás dolga, hogy semmi nehézség meg ne törje, ami az erősség dolga, hogy senki másnak ne szolgáljon, ami az igazság dolga, hogy virrasszon a dolgok megkülönböztetésében, nehogy lassanként belopakodják a hamisság vagy a csalás, ami az okosság dolga."